

PER PETTERSON
LBRIS | We know
books

Bărbați în situația mea

Traducere din norvegiană de
AURORA KANBAR

UNIVERS

2022

Capitolul 1

Era duminică, septembrie 1992, puțin înainte de ora șapte dimineața. Cu o seară înainte, fusesem în oraș, ultima oră o petrecusem într-o fostă farmacie transformată în bar din strada Tollbugata, dar plecasem singur acasă. Asta era ceva aproape neobișnuit în perioada aceea, în anul acela, când adesea mergeam în centru la Oslo și, împotriva firii mele, intram în baruri și în cafenele și treceam pragul localurilor pline de zarvă și de fum de țigară în care dintr-o dată mă simțeam ca acasă, și tot împotriva firii mele mă uitam în jur și mă gândeam, oare unde voi dormi în noaptea aceea. Când păraseam cafeneaua sau crâșma sau barul câteva ore mai târziu, rareori plecam singur de acolo. Și când lunile acelea luaseră sfârșit, fusesem în mai multe dormitoare, în mai multe case, în mai multe cartiere decât mi-aș fi închipuit vreodată că ar fi fost posibil pentru un bărbat ca mine. Totul însă a luat sfârșit de la sine, voiam să ard ca un foc, dar era mai mult cenușă decât flacără în focul meu.

Așa că, în dimineața aceea când a sunat telefonul, mă aflam în propriul meu pat. N-aveam deloc chef să răspund, eram ostenit. Și da, băusem, dar nu mult și sunt sigur că nu era mai târziu de ora unsprezece noaptea când luasem autobuzul de

Tăsen din centru și coborâsem la intersecția în care astăzi se află un sens giratoriu și trecusem apoi de biserica Sagene spre Bjølsen prin ploaia mărunță. Când am intrat în apartament, mă simțeam în formă și aburii băuturii se risipiseră deja.

Mă oboseau grozav visele pe care le aveam. Nu e cazul să încep să le destăinui aici, chiar din a doua pagină a povestirii, oare ce era cu visele alea de mă epuizau în așa hal, cred că e mai bine să revin la ele pe parcurs.

Mă gândeam să mai stau lungit în pat, în orice caz încă vreo oră, după care să mă dau jos, să pun de cafea, să mă așez la masa de scris și să încerc să scriu vreo două ore, deși era duminică. Dar telefonul nu se oprea din sunat și atunci m-am răsucit în așternut, m-am dat jos din pat și m-am grăbit în camera de zi să răspund, așa făceam întotdeauna, într-un fel mi se părea că este cumva ilegal să-l las să sune fără să răspund. Întotdeauna am avut și încă mai am impresia că sunt obligat să răspund la telefon și că aș putea fi pedepsit dacă n-o fac.

Era vocea lui Turid. Se împlinise un an de când plecase de la mine, luase fetele cu ea și se mutase într-o casă la Skjetten. Plângea și, din câte mi-am dat seama, ținea mâna la gură să-și înăbușe vocea și eu am spus atunci, Turid, ce e, ce se întâmplă, dar ea nu voia să răspundă. Ești acasă, am zis eu, dar nu era, ea nu era acasă. Dar, Turid, unde ești atunci, am spus, dar ea nu știa. Nu știi unde ești, am zis eu și ea plângea și spunea, nu. Nu știa unde era.

Ei, drăcie, m-am gândit eu. De ce plânge în halul ăsta și, dacă nu este acasă, unde este și în cazul ăla unde sunt fetele. La urma urmei, sunt trei la număr. În orice caz, la mine nu

erau, iar mama lui Turid era în Singapore. Maică-mea e moartă și taică-meu e mort și frații mei toți sunt morți. Vrei să vin să te iau, am zis eu, porneam de la ideea că nu avea mașina acolo unde se afla, ea continua să plângă și a spus, da, de aceea te sun, că nu am pe nimeni altcineva și eu m-am gândit că, atunci când nu ai pe nimeni altcineva, chiar că nu ai prea mult. Dar nu asta am spus, am spus, în cazul ăsta trebuie să știu unde ești. Ce vezi acolo unde ești. Este o gară, plângea ea, cu ziduri galbene, dar nu se vede niciun tren. Prea bine, am zis, poate că e prea devreme, e de fapt duminică, și ea a zis atunci, nu, nu asta vreau să spun, vreau să spun că nu sunt șine, nu sunt șine pe care merge trenul.

M-am gândit un pic, ce loc ar putea să fi fost, nu erau prea multe locuri de felul ăla care să fie la o distanță rezonabilă de oraș, trebuie să fie Bjørkelangen, asta mi-a trecut întâmplător prin cap, Doamne Dumnezeule, erau cam cinci mile până acolo sau mai mult, poate șase, ce-o fi căutat ea acolo, fără mașină, singură și la ora aceea dimineța devreme. Dar asta nu puteam s-o întreb, nu era treaba mea, eu trebuia să-mi văd de treburile mele, ceea ce în mare și făceam. Orice altceva în afară de asta ținea oricum de trecut și era definitiv încheiat. Nici măcar nu duceam dorul la ceea ce a fost, m-am gândit eu, nu acum, n-o mai fac acum după un an așa de lung, dar când am sfârșit gândul ăsta nu puteam spune cu certitudine dacă asta era adevărat.

Cred că știi unde ești, am zis eu. Plec de-aici peste cinci minute. Mulțumesc, a spus ea și eu am zis, îmi ia ceva timp să ajung acolo. Știu, a zis ea, și eu m-am gândit cum de știe dacă nici nu știe unde se află.

Un chioșc roșu de telefon, o gară cu ziduri galbene, probabil desființată, pe care o vedea din interiorul chioșcului. Dacă

ghicisem bine, nu putea fi prea greu de găsit. Sigur, s-ar fi putut să fie o cu totul și cu totul altă gară, la multe mile distanță, într-o cu totul altă direcție, dar eu m-am gândit că doar aceea putea fi.

Am făcut un duș rapid, mi-am tras pe mine jacheta model James Dean și, cu o jumătate de chiflă în mână, am luat-o la goană pe scări și am mers în parcare de lângă stația de autobuz Advokat Dehli de la Bjølsen, din fața blocului din cărămidă vopsit în galben în care locuiam și unde se afla mașina mea veche de treisprezece ani, o Mazda de culoarea șampaniei, model 929.

Am ajuns la destinație în trei sferturi de oră. Mersesem repede. Mai repede de-atât ar fi însemnat închisoare pentru depășirea vitezei legale.

În intersecția de la benzinărie pe drum spre Bjørkelangen am făcut la stânga și am condus drept în jos spre Felleskjøpet, unde era vopsit logo-ul firmei pe silozurile cilindrice de porumb înalte până la cer, între ele, cu un știulete de porumb la mijloc și cu literele F și K vopsite în verde de fiecare parte. Apoi, la intersecția următoare, am luat-o la dreapta spre Stasjonsveien, unde se afla un hotel micuț cu o cafenea; era beznă la toate ferestrele, nicio lumină nu era aprinsă, poate că se desființase de când nu mai trecusem pe acolo, n-ar fi fost de mirare, cum ar fi putut un hotel s-o scoată la capăt cu cheltuielile într-un loc ca Bjørkelangen.

Un pic mai departe pe drum, am zărit așa cum mă așteptasem chioșcul roșu de telefon care nu era departe de vechea gară părăsită. Am condus drept înainte și am parcat în fața gării, am ieșit din mașină, era o stație de autobuz acolo, părea a fi cap de rută, dar Turid nu se vedea nicăieri.

Nu se vedea niciun autobuz în stație, era complet liniște și mașina mea era acum una dintre cele trei parcate acolo. Celelalte două erau un sedan și un break, ambele Volvo, ambele albastre, niciuna nouă. La Bjørkelagen știau toți care a cui mașină era și Mazda mea ieșea în evidență cu culoarea ei de șampanie cu umbre ruginite, se rablagise, plăcuțe de înregistrare ca ale mele nu mai văzuse nimeni pe-acolo mai înainte și poate că vecinii șușoteau între ei, a cui dracu' o fi mașina asta, când o vedeau de la ferestrele caselor din jur. Mă cam oftica ideea. Acum însă nu era vreme pentru așa ceva. Era cazul să intru repede înăuntru și să ies repede afară și bineînțeles că ea nu se postase în fața gării drept în văzul lumii și eu am ocolit ceea ce a fost de fapt odată partea din față a gării unde șinele lucioase de uzate ce erau veneau tocmai de la Sørumsand și intrau în stație pe la vest și ieșeau destul de rapid pe partea opusă, de astă dată cu trenul pe ele cu conductorul care stătea pe scară, se apleca în afară cu fanionul cel verde în mână și cu fluierul în gură, sufla în el pornim! pornim! și fluiera din nou, era foarte mândru de fluierul acela și de sunetul pe care îl scoțea, dar cine n-ar fi fost mândru de așa ceva.

Șinele de cale ferată fuseseră de tipul acela prea îngust și pierduseră lupta cu viitorul cu multă vreme în urmă și mai mult decât atât, totuși doar cu douăzeci, treizeci de ani în urmă trenul trecea încredător pe aici pe la Bjørkelangen și se deșira mai departe spre Skullerud în sud, spre lac și spre vaporul cu aburi care te putea duce mai jos prin toate ecluzele din centrul țării spre fiordul Oslo, iar de acolo mai departe oriunde în lume, în Spania, în America, dacă acolo voiai să ajungi, și nu era prea departe până la Sørumsand sau Skullerud, în ambele locuri se vorbea cam același dialect, dar șinele erau acum demontate și duse la fiare vechi și nu le mai înlocuise nimeni cu altele noi.

LIBRIS We know books

Ședeam în iarbă cu capul lăsat pe genunchi în panta care cobora la un râuleț despre care știam că se numește Lierelva. Cunoșteam bine toate locurile astea răspândite pe o suprafață întinsă în zona numită Østlandet. Condusesem mașina prin ele și pe lângă ele de nenumărate ori, câteodată singur ziua sau noaptea, altădată cu fetele pe scaunele din spate, toate trei sau doar una dintre ele, de regulă Vigdis, ea era cea mai mare. Condusesem și iar condusesem, mă săturasem să fac asta mereu, eram grozav de dezgustat de toate astea exact în acest moment. De drumuri. De mașini, de Mazda, de Ford, de Opel și de oricare altă marcă, de mașini cu schimbător de viteză manual sau automat, de mașini pe benzină sau de cele mari pe diesel, de cele silențioase sau de cele care scoteau pe țeva de eșapament un fum negru și gros ca o coadă mizerabilă care se unduia în urma lor pe deasupra asfaltului. Nu făcusem nicio dată socoteala cât CO2 emanase mașina mea pe plimbările astea, probabil că era criminal de mult și sincer vorbind mă măcina gândul ăsta, mă gândisem adesea la asta, stăteam treaz noaptea și număram câți litri de benzină s-au dus, câți metri cubi de gaze nocive s-au scurs în atmosferă, ce să fi făcut altceva ca să vină somnul, să fi luat pastile. Și cât de poluantă nu era și industria de medicamente. În mod sigur era foarte poluantă, cu toate că nu știam ce substanțe conțineau ele și în ce fel erau făcute, dar otrava lor ajungea în pământ, mizeriile din ele în aer și drogurile de orice fel, erau, în general, distrugătoare.

La vremea aceea ar fi trebuit să fi scris un jurnal personal. L-aș fi folosit după aceea să scriu o carte cu multe sute de pagini, ar fi putut fi chiar interesant, m-am gândit, din punct de vedere geografic, topografic și, nu mai puțin, biografic, eram zbuciumat la culme și asta timp îndelungat, și nu-mi era ușor să mă țin departe de mașină. În ultimul an o folosisem ca pe un drog. Ce era să fac serile. Ori făceam un drum în centru

la Oslo, ori luam Mazda și cum mergeam la bar, tot așa de des ieșeam afară din casă și mă așezam la volan.

LBRIS | we know books

Vedeam după umeri că încă mai plângea și m-am gândit cum de era posibil să plângă neîncetat atât de mult timp. Nu era lesne de înțeles. Dar eu de fapt nu știam ce se întâmplase și nici nu m-am gândit s-o întreb, era viața ei, nu a noastră.

După o încercare lipsită de îndemânare de pompier la datorie, am reușit de bine de rău s-o car și s-o așez pe scaunul pasagerului. N-a fost ușor, picioarele îi erau parcă din cauciuc cu articulații nesudate între ele și eu m-am gândit mai întâi că era beată și sigur că fusese beată, poate foarte beată, dar acum nu era așa de beată, a zis scuză-mă, Arvid, de mai multe ori, și eu am spus, liniștește-te Turid, totul este în ordine, deși ar fi fost mult mai bine dacă ea ar fi renunțat cu totul să-și mai ceară scuze. N-o văzusem niciodată într-o asemenea stare de decădere, niciodată pe timpul lungii noastre conviețuirii, și acum eram silit s-o țin în brațe, dar nu-i mai simțeam corpul ca înainte, era așa de derutant, mă așteptasem în orice caz la o anume formă blândă de recunoaștere în palme sau la ceva care ar fi semănat cu o recunoaștere, dar îi simțeam corpul acum ca pe un lucru privat și în același timp îmi părea mai deslușit, da, exact asta era, nu era corpul celei care plecase de la mine, ci un corp complet nou, mai aspru, care se îndrepta spre ceva anume, dar în niciun caz nu era pe drumul cel bun, nu era pe drumul spre mine, și atunci a trebuit să-mi plasez mâinile astfel încât să nu cumva să stea pe locurile pe care au stat odinioară, nu era decât un an de când plecase ea, dar de fapt nu-mi pot aminti dacă pe-atunci o mai îmbrățișam, n-o făcusem în mod sigur, mie mi-era pe vremea aceea așa de frică de tot și de toate, cum mă aflam zidit în propria mea viață, și orice mi s-ar fi putut întâmpla atunci dacă aș fi ținut-o în brațe.

Am parcat lângă clădirea vecină cu a ei pentru a ne fi mai ușor să luăm drumul cel mai scurt peste peluză spre apartamentul în care locuia, la capătul celălalt al clădirii, și în acest fel să evităm să fim văzuți de vecinii ei, care erau cu siguranță curioși. M-am gândit că era mai bine așa. Vrei să merg cu tine înăuntru, am zis eu, și m-am gândit imediat că nu trebuia să fi zis asta pentru că nu voiam de fapt să intru înăuntru. Ai vrea să intri, a zis ea. Sigur că da, am spus eu și ea a zis, oh, ce bine ar fi, într-un fel adânc, aproape cu recunoștință, și asta m-a făcut să simt că-mi pasă, deși mi se părea cam umilitor și m-am enervat în sinea mea, la telefon spusese că nu are pe nimeni în afară de mine, dar nu aveam de gând să devin acum cavalerul ei, salvatorul ei și să nu primesc nimic în schimb în afară de recunoștință. Ce să fi făcut cu recunoștința. Cu doar un an înainte când stătuserăm amândoi față în față pentru ultima oară în apartamentul nostru din piața Advokat Dehli de la Bjølsen, a zâmbit și a zis așa, tristă mai mult de formă, că fusese sigură că vom îmbătrâni împreună și prietenii ei care nu erau și prietenii mei, dar care erau cu mulți ani mai tineri decât mine, așa cum era și Turid, erau afară în stradă și așteptau cu mașina încărcată, un Volkswagen Caravelle, asta îmi aduc bine aminte, era de un galben strident și era soare afară acolo unde erau prietenii ei și m-a izbit faptul că purtau haine viu colorate, aproape ca ale hipioților, nu m-aș fi îmbrăcat niciodată în haine ca alea și i-am zis, atunci ar fi trebuit să-mi ofere ceea ce vine înainte de asta, înainte de bătrânețe, ceea ce este la mijloc, dar ea nu voia să-mi ofere asta, a zis ea, nu putea să-mi ofere așa ceva.

Dacă e așa, atunci ducă-se dracului toate.

Pentru că era adevărat că ultimul an în care locuiserăm împreună zilele și nopțile noastre trecuseră cu încetinitorul

LBRIS | We know books

dintr-unele într-altele până se opriseră și rămăseseră pe loc, iar din ce în ce mai des eu nu mai ajungeam să dorm în patul în care ea se culcase deja cu o oră sau poate cu mai multe ore înainte. Deveniserăm ca niște magneti cu același pol îndreptat unul spre celălalt, plus contra plus, minus contra minus; dacă m-aș fi îndreptat spre ea, aș fi putut fi aruncat din dormitor chiar în secunda în care aș fi trecut pragul, să mă prăbușesc pe spate înapoi în camera de zi de parcă primisem o lovitură zdravănă în piept, să alunec pe podea și să mă izbesc de peretele opus, și asta s-a întâmplat iar și iar încât am ales până la urmă să rămân pe sofa și să ascult discurile pe care și ea le putea auzi prin perete și le putea recunoaște. Era muzica pe care o ascultaserăm împreună la începutul legăturii noastre, și eu încă nu știam cine era ea, ce se ascundea în corpul ei, și ea nu știa ce e în al meu, cine eram eu și singurul lucru pe care îl doream amândoi era să descoperim asta, pentru că eu eram în formare pe atunci, mă lepădasem de cel care fusesem înainte, eram îndrăgostit pe vremea aceea, din cauza asta ascultam acum discurile *acelea*. De la un timp, am renunțat să mai ascult discurile și când trecea de miezul nopții coboram treptele din coridorul blocului, erau acoperite cu plăci de faianță marocană, erau crăpate, aveau un model stelat, roșii și albastre, erau vechi de aproape o sută de ani și întotdeauna mi-au plăcut foarte mult, ieșeam afară pe poarta din spate a blocului dinspre un vechi grajd care acum devenise garaj pentru unul dintre vecini care avea cea mai mare vechime în imobil, un bărbat într-o salopetă ridicol de curată care stătea în fiecare duminică pe un scăunel în curtea despărțitoare și lustruia un Volvo Duetten străvechi în care nu-l văzusem niciodată să se urce și să-l conducă măcar un metru, și era un întuneric mut pe sub arcada porții pe drum spre Mazda mea pe care o țineam parcată pe asfaltul marcat din fața blocului doar la câțiva pași de stația de autobuz. Și mă

așezam apoi pe scaunul pasagerului și-l împingeam cât de mult se putea în spate, îl lăsam în jos și, pe jumătate șezând, pe jumătate lungit cu paltonul gros strâns înfășurat în jurul meu, încercam să trag un pui de somn la sfârșitul zilei care îmi fusese dată în dar, în orice caz până când primele autobuze veneau la vale din halele de pe deal unde fuseseră parcate noaptea, în întunericul dinainte să se crape de ziuă și care acoperea terenurile de sport și fabrica de margarină. Și autobuzele coborau aproape nevăzute și silențioase de la locul de parcare, se opreau în stație și deschideau ușile cu un zgomot pe care după aceea mi-l aminteam cu ușurință, un sunet ușor, discret și intim, și imediat după aceea urma un pufăit moale al ușilor bine unse pentru că autobuzele erau probabil noi și apoi pașii somnoroși ai celor care se urcau în ele, doi pași pe scară și un pas înăuntru spre șofer și vocile lor joase, fiecare cuvânt era ca un fel de pâlpare a jăratifului rămas după focul de ieri și toate acestea erau sunete care rareori erau auzite de alții în afară de cei ca mine. Puteam să mi-i imaginez pe toți aceștia, mașinile lor parcate pe locuri ca al meu, de-a lungul drumurilor și al străzilor, pe lângă stațiile de autobuze, în garaje sau pe alei, bărbați în situația mea, pe jumătate întinși, pe jumătate șezând în scaune, cu paltonul și mașina înfășurate strâns în jurul lor în încercarea de a dormi o oră, două, și cum, în fine, noaptea îi învăluia cu brațe moi și cu scrâșniri tăcute și-i purta într-o coadă nesfârșită de mașini ce se târau șontâc-șontâc, caroserie lângă caroserie, ușă lângă ușă, într-o tovărășie dată de vârsta bărbatului și de marca mașinii, de parcă în ele așteptau cu toții ultima împărtășanie, uitarea, chirciți în poziție de fetus, nebărbieriți, cu palmele reci și aspre, abia mai respirând în întunericul rece.

Nici măcar o singură dată nu mi-a trecut prin cap pe atunci că ea ar fi putut să coboare treptele blocului, să vină afară în